

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

α) Zasebne pravice na javnem blagu, zlasti na javnih potih (§-a 287 in 288 o. d. z.) se dajo priposestvovati, kajti javna pota niso absolutno odtujiva (§ 1455 o. d. z.) in so tudi lahko predmet pravnega prometa (§ 311 o. d. z.), ki je le omejen glede na to, da so pota namenjena za občno rabo. Če zasebnik uporablja javen pot na način, ki ne ustreza občni rabi, če to stori v zavesti, da izvršuje zasebno pravico, in je vidno, da uveljavlja ta način rabe, kakor njemu samemu (ne občinstvu) pristojajočo pravico, tedaj je opraviti z zasebno pravno posestjo, tedaj je občna raba javnega blaga omejena, tedaj dotični predmet ni več nezmožen pravnega prometa. Takšno zasebno pravico lahko podelé organi, ki upravljajo dotični javni svet, a pridobi se tudi, če ti organi proti svoji dolžnosti pripuščajo rabo javnega sveta na drug način, kakor po občni, vsakemu občanu dovoljeni rabi. Čim je servituta na javnem svetu zasebnopravno pridobljena, je ne morejo zakasnele policijske odredbe več odpraviti. Deželna cestna zakona za Kranjsko od 26. sept. 1874, št. 27, in 28. julija 1889, št. 17 dež. zak. ne branita takega priposestvovanja, kajti ne obsezata zasebnopravnih določil. — K dokazovanju nepoštenosti posestnika (§-a 328 in 1477 o. d. z.).

(Nadaljevanje.)

Vsled priziva toženega društva »Casino« je c. kr. višje deželno sodišče v Gradcu spoznalo za pravo z razsodbo od 5. decembra 1905 št. B c II 96/5-5:

I. prva sodba ostane glede prostora, ki se nahaja nasproti kazinski kavarni in za kostonji na zemljišču parc. št. 1 kat. obč. Kapucinsko predmestje, ker ni proti temu pritožbe, nedotaknena,

II. v ostalem pa se prizivu ugotovi in prva sodba tako izpremeni, da se tožbeni zahtevki zavrne ter tožnici naloži povračilo na 1279 K 86 h in 526 K 05 h določenih stroškov prve in druge stopinje.

Dejanski stan.

Prvo sodbo izpodbija toženo društvo izvzemši oni del, s katerim se ugotavlja, da mu ne pristojata nikaka pravica na prostoru za kostonji, v celem obsegu, in uveljavlja prizivne razloge: pomankljivost postopanja, nepravilno oceno dokazov in nepravilno pravno presojo.

1.) Prva sodba ugotavlja nepoštenost toženčeve posesti, ne da bi ustanovila kakor predpogoj za to ugotovitev, da je toženec to posest izvrševal že več kakor 40 let. Čeprav negatorna tožnica, katera mora dokazati po §-u 328 in 1477 o. d. z. nepoštenost toženčeve posesti, take nepoštenosti niti trdila ni, jo je vendar prvo sodišče uradoma razmotravalo. Ker se pa ugovor nepoštenosti torej ni uveljavil, se ta ugotovitev le previdoma pobija. Nepoštenost posesti utemeljuje izpodbijana razsodba najprvo s kupno pogodbo od 23. decembra 1837 in gubernijalnim odlokom od 14. julija 1837 št. 14124. Te listine pa ne izključujejo poznejšnje poštene posesti toženega društva. Tudi zapisnik od 13. oktobra 1885, s katerim utemeljuje prva sodba nepoštenost izvrševanja posesti, more biti pri pravilni razlagi le tožnemu društvu v prilog. Vsebina najemnih pogodb se po krivici razlaga v škodo toženega društva, ker ravno te pogodbe govorijo za njegovo dobro vero. Ravnateljstvo toženega društva vendar ne bi bilo ukazovalo vsakemu najemniku pogodbenim potom izvrševanje dejanj na spornem prostoru, če bi bilo smatralo, da društvu ne pristojata nikaka pravica na tem prostoru.

Iz tega in pa iz dokazanega neoviranega toženčevega izvrševanja posesti in iz izpovedeb prič J. L., drja H. G., A. S., H. M., L. S. in I. pl. T. pa nedvojbeno izhaja, da so bili magistrat, občinski svet deželnega stolnega mesta Ljubljane, župan in ravnateljstvo toženega društva vsi prepričani, da temu društvu pristojata sporna pravica. Za to govorita tudi prilogi B_2 in C_2 in izpovedbi prič J. D. in P. G. Ako dosedaj proizvedeni dokazi niso zadoščali, bi bilo moralo prvo sodišče nadalje ponuditi dokaz glede poštenosti ravnateljstva kazine po zaslišanju tačes preminolega drja. A. P. in kazinskega ravnatelja O. B. proizvesti. Predlaga se torej subsidijarni dokaz po drju. F. E. in po zaslišanju strank o tem, da je dr. A. P. drju. F. E. in O. B-u dne

12. septembra 1905 pred začetkom sporne razprave na njuno vprašanje izrecno izjavil, da je ravnateljstvo tudi za časa, ko je bil on ravnatelj (1860—1869), vedno bilo mnenja, da je upravičeno izvrševati sporne servitute. Ker so se ravno označeni dokazi odklonili, je ostalo postopanje tudi pomankljivo.

2.) Nepravilno je mnenje I. instance, da je priposestovanje na spornem prostoru vsled cestnopolicijskega reda izključeno. Kajti tak policijski red ne more vplivati na pridobljeno privatno pravico, tudi če gre za cestna tla.

3.) Pravnopomoten je pravni nazor I. instance, da je sporni prostor na parceli št. 1 javen prostor. Ta prostor je sestaven del zemljiškooknjižnega, na mestno občino ljubljansko prepisanega vložka št. 112 kat. obč. Kapucinsko predmestje in je torej občinska imovina. Da se izpremeni v občinsko blago, bi bilo treba sklepa občinskega sveta (§-i 33 in 34 občinskega reda dež. stolnega mesta Ljubljane z dne 5. avgusta 1887). Uradni certifikat ne nadomešča takega sklepa.

4.) Prvi sodnik je po krivici izrekel, da še danes stoječa veranda ni stavba po zmislu §-a 418 o. d. z. Če se ta zakonova določba pravilno razlaga, ni treba, da bi stavba morala biti pritrjena v zemljo. Ako se pri tem še upošteva, da se je za to stavbo proračunalo 1300 K (priloga št. 11), da je za verando položeni temelj liki za hišo (utemeljitev mnenja zvedenca J. L.) in da stoji od leta 1885. vedno nepretrgoma na istem prostoru izvzemši kratek čas o potresu, tedaj je reči, da se nanašajo na to stavbo določbe §-a 418 o. d. z. o pridobitvi lastnine. Poštenost gradnje izhaja iz prilog št. 10 in 11 in iz izpovedeb prič J. L., drja. G. in pl. T., kakor tudi iz tega, da se gradnja ni prepovedala (izpovedbe prič J. D. in P. G.); v prilog toženca govori tudi to, da se spričo notorijetete gradnje na enem najživahnejših krajev mesta ni zaprosilo stavbne koncesije. Brez dvoma je tožnica vedela za to gradnjo. Pridobitev lastnine vsled poštene gradnje je torej ugotovljena.

5.) Prvega sodnika razlogi pravijo, da je veranda imela pred letom 1886 drug obseg in drugo obliko, torej z verando združena posest ni izključna. Oblika pa z vprašanjem o izključnosti nima nič opraviti. Kar se pa obsega tiče, pa je tožnica s svojim priznanjem v pravnih spisih pod r. št. 7, da je toženo

društvo na verandinem prostoru dalo postavljati mize, stole in klopi, obseg izvrševanja te pravice popolnoma ugotovila. Skoro 30 prič je potrdilo, da je stala več kakor 40 let veranda slične velikosti na istem prostoru in da je toženo društvo ta prostor ravno tako dolgo izključno rabilo. Ako je bilo prvo sodišče glede tega še v kakem dvomu, bi se bil moral izvršiti dopuščeni, a potem preklicani dokaz po pričah. Ako pa je iz izpovedeb štirih prič, da je bila ena ali druga prejšnjih verand večja ali manjša od sedanje, prva instanca izvajala, da raba ni bila izključna, se predlaga izvršitev tozadevno nadalje ponujenih dokazov.

6.) Tudi trditev prvosodnih razlogov, da je toženo društvo sporne pravice izvrševalo v mnenju, da jih sme izvrševati, dokler pristojno oblastvo ne ugovarja, ni merodajna. Ako se s tem hoče ugotoviti nepristna posest, je treba le pokazati na okolščine, ki govore za pošteno posest in na nazore, katerih je bila tožnica do najnovejšega časa glede svojih pravic. —

Prizivni predlog toženega društva: izpodbijana sodba I. instance naj se po eventualni dopolnitvi izpremeni in tožbeni zahtevek izvzemši glede prostora za kostanji zavrne. —

Tožnica predlaga v prizivnem priobčilu zavrnitev priziva. Priposestovanje na javnem blagu je izključeno; kvečjemu more nastopiti le toliko, kolikor izključuje splošno rabo ali je vsaj ne ovira. Javno blago je tudi parcela št. 1 kat. obč. Kapucinsko predmestje, kar izhaja iz listin *F* do *O* in izpovedeb prič, ki potrjujejo, da je tožnica ta prostor tlakovala. Ta značaj je dobila ta parcela po svoji namembi in neprenehani javni rabi in ga je tudi do danes ohranila. Da je parcela št. 160/8 javno blago, pa je priznано. Prostor pod verando je tožnica tlakovala in s tem pokazala svojo pravico do njega; do leta 1886 se je v zimskem času verando odstranjevalo in prostor pod njo splošno rabilo, ravno tako je služil sporni prostor na parceli št. 1 v zimskem času splošnemu prometu; od leta 1886 pa zabranjuje veranda javen promet, po leti se godi isto na parceli št. 1 vsled ondu postavljenih stolov in miz. Dve priči M. in R. sta še celo potrdili, da ima tožnica o posebnih priložnostih glede spornega prostora na parceli št. 1 pravico prepovedi; torej ne more biti govora o posesti toženca v zgoraj označenem smislu.

Da pa je tožnica tudi uveljavljala nepoštenost toženčevega izvrševanja posesti, se razvidi iz tega, da je prerekala zakonite pogoje priposestevovanja in se sklicevala na prilogo št. 11 in prekaristično naravo ter napačno rabo posesti. Saj je vendar temu nasproti toženo društvo ponudilo dokaz za dobro vero kazinskega ravnateljstva. Proti poštenosti posesti pa govore listine *C*, *D* in *E*, — dalje nasprotujoče si izpovedbe prič, od katerih govore nekatere (L., S., S.) o lastnini, druge o »jus in re aliena« — dalje določbe §-a 418 o. d. z., listina št. 11, menjava obsega in oblike verande, ki se posebno razvidi iz knjižice »Dzimski: Laibach und Umgebung« in tozadevne izpovedbe prič. Toženčeve posesti »fundi nomine« ni tožnica nikdar pripoznala; taki posesti nasprotujejo tudi najemne pogodbe vsakokratnega kazinskega najemnika in to, da ni niti ugotovljeno, če je bila prejšnja veranda lastnina toženega društva. Verande, ki so stale v prejšnjih časih na Kongresnem trgu, so zginile, ne da bi posestniki uveljavljali svoje tozadevne pravice. Kazinski najemnik je postavljaj po potrebi mize do balkona in še naprej, in iz tega sledi, da si toženo društvo nikdar ni pridobilo kake pravice.

V ostalem se je oziralo na dejanski stan prve sodbe.

Razlogi.

Tožbenemu zahtevku ugovarja toženo društvo, da je del parcele št. 160/8, na katerem stoji društvena veranda, vsled gradnje postala njegova lastnina; ako pa to ne, je toženo društvo priposestvovalo služnostno pravico, na tem terenu od pomladi do jeseni kolikorkrat, kadar in kakor dolgo je mogoče sedeti pod milim nebom, postavljati in vzdržavati verando v sedanji velikosti in pa mize, klopi in stole, in dalje, da je priposestvovalo na parceli št. 1 na spornem prostoru do kostanjev služnostno pravico, postavljati mize, klopi in stole, kadar, kolikorkrat in kakor dolgo je mogoče sedeti pod milim nebom.

Zemljiška parcela št. 160/8 je nesporno javna pot in javno blago. Nemerodajno je, ali naj se prideva spornemu terenu na parceli št. 1 ta isti pravni značaj že radi tega, ker služijo pota po »Zvezdi« priznано splošnemu prometu, ker velja to tudi za sporni teren, kolikor ga ne rabi toženo društvo, ker so nadalje teren tožničini delavci tlakovali, oziroma ondotni tlak popravljali,

ker torej ta teren ni nič drugega, kakor v upravi tožeče občine stoječe, očitvidno splošnemu prometu služeče komunikacijsko sredstvo — ali pa naj bi v dokaz tega bilo treba izločiti ta sporni teren iz občinske imovine potom odtujilnega čina tožeče občine, (ki bi ga moralo odobriti višje upravno oblastvo) in prenesti ga v zemljiškoknjižni zaznamek javnega blaga. To vse je nemerodajno, kajti tudi na javnih prostorih kakor javnem blagu ni izključena pridobitev zasebnih pravic. Le v tisti meri in kolikor javna pota in prostori služijo iz javnih ozirov splošni rabi, je pravni promet glede njih javnopravno utešnjevan, tako n. pr. če jih lastnik obremeni ali odtuji, in le na to stran torej se more govoriti, da so taki prostori izven prometa. To pa ne brani, da bi se ne mogli rabiti na poseben način, ki presega splošno rabo in da bi se ne moglo priposestvovati zasebnih pravic tudi na takih, javnemu prometu namenjenih prostorih.

Da bi take zasebne pravice na javnem blagu ne smele nastati, ne prepoveduje nobena zakonova določba in je to smatrati tembolj za dopustno, ker more služiti pridobitev takih privatnih pravic tudi interesu lastnika javnega blaga in splošnosti same in torej nedostaja odločilnega nagiba, da bi se mogla taka zasebna pravica odklanjati.

Če se torej na ta način razlikuje javnopravna in privatnopravna stran pravnih vprašanj, ki se tičejo javnih prostorov, sledi že iz tega, da odredbe organov javne uprave, ki se naslanjajo na javno pravo, ne morejo posegati v krog zasebne pravice, na javnem blagu pridobljene, in da morejo veljati le nevarno za to pravico.

Potemtakem pa — in baš na to se opira tožeča občina in deloma tudi prvo sodišče — se policijske odredbe, naslanjajoče se na občinski, cestno-policijski in stavbni red, ne morejo dotikati zasebnih pravic, ki jih uveljavlja toženo društvo, ako so pravno pridobljene in ako pravno obstajajo. To stališče je priznal tudi pravni odsek tožeče občine (C_2), ker ni izključil možnosti priposestvovanja na strani toženega društva.

Ako pa so torej zasebne pravice, ki jih uveljavlja toženo društvo, zares pravno možne, vendar na drugi strani ni moči trditi, da obstoja taka pravica glede verande iz pravnega naslova lastnine. Toženo društvo pač uveljavlja v tem oziru originarno

pridobitev lastnine vsled stavbe po zmislu končnega stavka §-a 418 o. d. z.

Da bi se pa mogla misliti taka pridobitev, bi moralo biti poleg drugih zakonitih pogojev najprvo ugotovljeno, da gre v danem slučaju res za stavbo. V tem oziru pa po mnenju prizivnega sodišča ne odločujejo podatki lokalnega ogleda in izvida ter nasprotujočih si mnenj zvedencev, odločuje marveč to, da je bilo naročeno, naj se veranda zgradi tako, da se bo lahko prenesla (izpovedbe prič L. M. in A. A.), da že smoter in namemba takih verand sploh govori proti stabilnemu značaju, da torej ni izkazano, da je ta stavba imela namen, naj ostane vedno na svojem prostoru (§ 297 o. d. z.). Ako pa tega bistvenega pogoja ni, potem ne more biti govora o stavbi v zmislu §-a 418 o. d. z. in je pridobitev lastnine vsled stavbe izključena, ne da bi se bilo treba spuščati še v razmotravanje daljnih potrebnih pogojev.

Kar se tiče pridobitve služnostne pravice potom priposestvovanja, pa mora toženo društvo napram tožeči občini dokazati 40letno posest služnostne pravice (§ 1472 in 1477 o. d. z.).

O verandi in prostoru pod njo je tožeča občina izrecno priznala, da je najemnik kavarne toženega društva na tem prostoru več kakor 40 let postavljajl mize, stole in klopi, ki so jih rabili njegovi gostje. Glede verande prereka tožnica priposestvanje, češ, da stoji sedanja veranda šele od leta 1886, a da prejšnja veranda je v najemni pogodbi od 13. julija 1852 nazvana »Vordach zu ebener Erde« in v najemni pogodbi od 11. jan. 1876 »Sommerdach«, bila je torej od sedanje verande bistveno različna. Dokazano pa je po izpovedbah zaslišanih tožničinih prič P. L., G. E., M. S. in zaslišanih toženčevih prič F. D., drja A. P., A. grofa A., A. M., A. S., L. S., I. J. in M. S., da je na tem prostoru stala že od leta 1853—1886 nepretrgoma lesena veranda, da je njena s pločevino obita streha slonela na šestih stebrih, da je bila na obeh straneh opremljena z žaluzijami in naslonjali, spredaj pa odprta, da so jo vsako zimo odnesli, in jo, ko je skopnel sneg, zopet postavili. Priči J. T. in Gr. E. pravita, da je bila stara veranda podobna sedanji, priči M. S. in dr. H. G. sta jo označila za manjšo, priče A. M., J. L., A. L. in A. S. pa so izpovedale, da je bila bistveno jednako velika, priči dr. R. pl. R.

jo je označil za nekoliko ožjo, nasproti temu pa je bila po izpovedbi priče L. S. okoli 1 *m* daljša od sedanje.

Ako pa tudi — po mnenju prvega sodišča — ta pred l. 1886 postavljena veranda ni imela popolnoma istega obsega in iste oblike, kakor sedanja, ki stoji od l. 1886 — izhaja vendar iz izpovedb navedenih prič, da sta morali biti obe verandi glede obsega skoro enaki, oziroma da ni bilo razlik, ki bi bile znatne in bi se sedaj vsaj približno z gotovostjo dale ustanoviti, ki pa tudi na obseg dejanskega izvrševanja posesti — in samo za to gre tukaj — niso mogle vplivati.

S tem je ugotovljena tudi glede postavljanja in obdržanja verande več kakor 40letna raba.

Kar se tiče spornega terena na parceli št. 1 do kostanjev nasproti kazinske kavarne, je vsled priznanja tožnice nesporno, da je najemnik kazinske kavarne na tem prostoru po dnevu ob ugodnem vremenu in letnem času nad 40 let postavljaj mize, klopi in stole, ki so jih njegovi gostje rabili.

Kljub tej 40letni rabi prereka tožnica pridobitev služnostne pravice za toženo društvo, ker se je godila ta raba le po tožnični prijaznosti napram toženemu društvu in ne da bi se bila izvrševala prepovedna pravica, in dalje, ker je to rabo izvrševal le zakupnik kazinske kavarne, torej le »detentor«; tako da tu ne gre za izvrševanje posesti s strani kazinskega društva.

Tudi prvosodni razlogi ne prisojajo dejanski rabi toženega društva lastnosti izvrševanja pravice, toda po krivici. Nadaljevana dejanska raba more sicer šele tedaj stopiti v veljavo kakor izvrševanje pravice, ako se vrši z zavestjo, da se tako izvršuje vsebina pravice. Zato se zahteva za posest kake pravice volja, da se izvršuje pravica v lastnem imenu, potem pa izrecno ali tiho privoljenje lastnika (§ 313 o. d. z.). To pa so notranji dogodki, katere je izvajati iz zunanjih okolščin. To vprašanje torej ni dejansko, temveč pravno in prizivno sodišče lahko nanj odgovori na podstavi pričujočega pravnega gradiva v drugačem zmislu, nego li prvo sodišče.

V le-tem slučaju je toženo društvo v vseh najemnih pogodbah, ki jih je sklepalo z najemniki svoje kavarne in ki jih je kazinsko ravnateljstvo po svojih pravilih odobravalo od l. 1852 do najnovejšega časa — in to je tožnica priznala — vsakemu

najemniku izrecno zaukazalo, da mora postaviti verando, mize klopi in stole za kavarniške goste na spornem prostoru. Brez pomena je, da se te najemne pogodbe niso dajale tožeči občini na znanje, ker v to toženo društvo ni bilo zavezano in ker je bilo dejansko izvrševanje prevzete dolžnosti s strani najemnika kavarnę vso priposestvovalno dobo za vsakogar jasno.

Ko je l. 1885. tožnica nameravala pred kazinsko kavarno položiti nov tlak in se je v seji kazinskega ravnateljstva govorilo o zgradbi nove verande, je izjavilo takratno ravnateljstvo toženega društva glasom sejnega zapisnika od 30. aprila 1885, da bo pravice Kazine, izvirajoče iz kupne pogodbe, do cestnega terena pred kazinskim poslopjem kar najodločnejše branilo. Potem se je odobrila zgradba nove verande ter se jo je postavilo, ne da bi se zaprosilo stavbenega dovoljenja.

Ko je toženo društvo že desetletja nemoteno dejansko rabilo sporni prostor, je bilo v letu 1903 prvič moteno, na kar je takoj vložilo proti današnji tožnici tožbo zaradi motenja posesti. To tožbo je umaknilo šele na izjavo tožnice, da niso njeni organi izvršili motilnega dejanja, temveč organi slavnostnega odbora.

Ako se uvařuje, da je toženo društvo izvrševalo dejansko rabo po svojem najemniku, da je pa ta bil namestnik toženega društva, da so torej od njega izvrševana posestna dejanja čini društva po njem zastopanega in če se vpoštevata očitni in posebni način izvrševanja posesti, ni dvoma, da je toženo društvo izvrševalo posest z zavestjo in voljo, da izvršuje pravico. Ako bi se domnevalo nasprotno, bi se moralo priti do gotovo nedopustnega zaključka, da je toženo društvo višje izdatke za verando, mize, klopi in stole na spornem prostoru bodi samo, bodi po najemniku prevzelo na to nevarnost, da bi se moralo po morebitnem nalogu občine takoj umakniti in najemnika odškodovati za precejšno utesnitev njegovega prometa.

Sicer pa izhaja iz zadržanja tožeče občine, da je tudi ona uvidevala v postopanju toženega društva izvrševanje pravice, da je tako izvrševanje tudi dopuščala, da torej ni več trebalo prepovedne pravice, kakršno zahteva tožnica, za pridobitev pravice (§ 313 o. d. z.).

Na spornem terenu parcele št. 1 kat. obč. Kapucinsko predmestje je dala tožnica za udobnost kavarniških gostov glasom

izpovedbe priče M. S. l. 1870 ali 1871 namesto prejšnega lesenega tlaka napraviti kameniti tlak, katerega je pozneje s svojimi delavci popravljala.

»Zvezda«, ki je sicer od vseh strani ograjena, ravno na tem mestu — kar tožnica priznava — ni ograjena in sicer vsled jasnega dejanskega položaja, ki ga kažejo predloženi obrisi in fotografije zategadelj, da se ne ovira postrežba ondi sedečih gostov iz kavarne.

Leta 1886 je položila tožnica ondi, kjer bi imela stati novozgrajena veranda, šamotni hodnik, katerega je pozneje tudi popravljala. Naj je tudi imela pri tem tožnica le namen pospeševati stremljenja družabnega podjetja, se vendar mora spoznati v tem dovoljenje, da toženo društvo izvršuje pravico, ako se že vpošteva dolgo dobo izvrševanja posesti in iz tega za vsakogar jasno izhajajočo eventualnost priposestevovanja. To pa tudi zato, ker se samo na ta način more razlagati, da je tožeča občina popolnoma v nasprotju s temeljnimi načeli redne imovinske uprave osobito v nasprotju z zahtevami javne uprave opustila, zahtevati sploh od toženega društva kakršnekoli kavtele, ki bi bile izključile pridobitev pravice.

Saj je vendar le znamenje tihega privoljenja v izvrševanje pravice, ako so se postavili v novonapravljeni šamotni tlak vzdolbljeni temeljni kamni za verandine stebre (kakor to izhaja iz lokalnega ogleda in izvida ter iz izpovedbe priče L. M.) in ako je tožnica to temeljito izprembo svojega tlaka meni nič tebi nič dopustila. Spričo tega se ne zdi sklepčna izpoved priče tedanjega župana in stalnega gosta kazinske kavarne P. G., češ on je mislil, da bode kazina svoj čas verando odstranila prostovoljno ali na zahtevo, in njegova daljnja izjava, da ni imel povoda postopati proti postavitvi verande, ker je bilo to po njegovem le mala izprembo tega, kar je že obstajalo, more veljati le za izraz dopuščanja, da se že obstoječa pravica izvršuje.

Da se je dejansko izvrševanje toženega društva godilo v zavesti izvrševanja pravice, kažejo tudi momenti, katere je uvaževati pri vprašanju o poštenosti izvrševanja te pravice. Z ozirom na domnevo §-a 323 o. d. z. bi bila morala tožeča občina, ki je po svojem pravnem stališču poštenost posestnega izvrševanja

toženčevega posredno prerekala, dokazati nepoštenost. Ta dokaz pa se ni posrečil.

Prvo sodišče izvaja to nepoštenost iz vsebine gubernijalne naredbe od 29. septembra 1837 šte. 22035, iz kupne pogodbe od 13. septembra 1837 ter že omenjenega zapisnika o seji kazinskega ravnateljstva dne 30. aprila 1885. Glasom gubernijalne naredbe je tedanja združena dvorna pisarna potrdila kupno pogodbo od 10. februarja 1836, ki so jo svoječasni lastniki zemljišč razdruženega kapucinskega samostana in mestni magistrat ljubljanski sklenili glede teh zemljišč, s klavzulo, da sme magistrat od kupljenih zemljišč odstopiti kazinski družbi samo teren, ki je res za kazinsko poslopje potreben in da ostalega terena ne sme nikakor rabiti in izkoriščati brez izrecnega dovoljenja gubernija. Ta rešitev se je izročila mestnemu magistratu in kazinskemu društvu l. 1837.

Iz tega pa se ne dajo utemeljiti pomisleki proti poštnemu izvrševanju posesti s strani toženega društva na noben način. Kajti neglede na to, da bi morala po zgornjem dokaznem pravilu tožnica dokazati, da je bila vsebina te gubernijalne naredbe tudi med sporno priposestvovalno dobo znana toženemu društvu, se pa tudi ne sme prezreti, da je moralo toženo društvo vsak čas misliti, da je tožeča občina dobila dovoljenje gubernija. Toda že od l. 1850, torej že od začetka priposestvovalne dobe, ni te stvari bilo urejevati več po označeni gubernijalni naredbi, ampak po občinskem redu od 9. maja 1850 št. 276 dež. zak. za Kranjsko.

V §-u 6 kupne pogodbe, sklenjene med magistratom mesta Ljubljane in odborom toženega društva dne 23. decembra 1837, se je zavezal magistrat kakor prodajalec društvu odstopljenega terena, da bo v prid novi kazinski stavbi in njenemu vsakodobnemu lastniku zgradil pred kazinskim poslopjem cesto, široko 8 dunajskih sežnjev, jo vzdrževal, pustil odprto, torej ob lastni odgovornosti skrbel, da se pred kazinskim poslopjem v vsem obsegu cestne širine 8 sežnjev raba ceste in dostop svetlobe ne bo oviral. Tudi te pogodbene določbe ni moči s pridom uporabljati proti poštnosti izvrševanja posesti. Tudi tu ni izkazano, da bi bila ta določba med priposestvovalno dobo kateremukoli članu ravnateljstva toženega društva znana; tudi se ne more zahtevati, da bi bilo moralo toženo društvo upogledavati to po-

godbeno določbo, tem manj, ker se z njo za toženo društvo ni ustanovila kaka obveza temveč pravica, katero je tudi vknjižilo na zemljišču vl. št. 112 kat. občina kapucinsko predmestje na podstavi dovoljenja, izrečenega od mestnega magistrata v kupni pogodbi. Pa tudi če bi to ne obveljalo, ni ovirala ta zaveza tožeče občine v napravo in popravo ceste, da bi si toženo društvo ne moglo pridobiti služnostne pravice, kakor tudi ni ovirala, da se je sezidal balkon pred kazinskim poslopjem, ki priznано sega še dalje proti sredini ceste, kakor veranda.

Prizivno sodišče se pa tudi ne more pridružiti mnenju prvega sodišča, češ da ni bilo toženo društvo glede na vsebino sejnega zapisnika od 30. oktobra 1885 vsaj že od leta 1885 naprej v dobri veri. Iz besedila zapisnika se to ne da izvajati. Želja, ki jo je izrazil član ravnateljstva, naj se pred postavitvijo verande sporazumi z mestnim inženjerjem radi nameravane regulacije vozne ceste in hodnika pred kazino, ni v nobeni zvezi s spornim vprašanjem, kajti verando je bilo postaviti na novem hodniku. Ako pa je po vsebini zapisnika tedanji ravnatelj Kazine, ko je izrekel ravno omenjeno željo, izjavil, da izvirajo pravice kazinskega društva iz kupne pogodbe, tedaj se je to zgodilo pomotoma in ne poznavaje pogodbinno vsebino, ker je po izpovedbah prič J. L. in J. pl. T., tedanjih članov ravnateljstva, gotovo, da vsebina pogodbe članom ravnateljstva ni bila znana, kakor tudi ni dognano, da bi jim bila sploh znana med priposestvovalno dobo.

Nepoštenost izvrševanja posesti torej ni dokazana. Čim pa je poštenost dognana, sledi že iz tega, da, ako so po izpovedbah prič J. L., L. S. in J. pl. T., člani ravnateljstva, kedaj pa kedaj pravice, ki jih uveljavlja toženo društvo, označevali za lastnino, je to le tudi v dejanskih razmerah neutemeljena, napačna kvalifikacija izvrševane pravice. To kaže tudi primera z izpovedbami prič dra. J. G. in G. S., ki so, vprašani o ravno tem predmetu, kakor svoječasni člani ravnateljstva, ne da bi navedli pravnih naslov, le potrdili, da je kazinsko ravnateljstvo bilo prepričano, da mu pristojne pravice do predmetne porabe spornega terena. Ako se upošteva že prej pojasnjeni način dolgoletnega enakega izvrševanja posesti na prostoru, ki je služil brez ozira na to izvrševanje, javnemu prometu, potem je smatrati popolnoma do-

kazanim, da se je to izvrševanje posesti s strani toženega društva kljub zgoraj označenemu napačnemu oznamenjenju izvrševane pravice godilo v zavesti in z voljo, izvrševati pravico na tujem svetu.

Ravno tako malo kakor nepoštenost, nasprotuje priposestvanju za toženo društvo nedostatek izključljivosti izvrševanja posesti. Niso potrdile tožničine priče, da bi služil prostor pod verando tudi takrat, kadar so tam stale mize, klopi in stoli, splošnemu prometu; nasprotno sledi iz njene oblike, da je veranda tak promet ovirala. Glede spornega terena na parceli št. 1 v Zvezdi trdi priča J. P., da kazinski najemnik tamkaj od l. 1894—1897 ni postavljaj miz, kadar je igrala vojaška godba v zraven stoječem glasbenem paviljonu in da je poslušajoče občinstvo vzemalo ves prostor. Priča A. M. pravi, da je od l. 1887—1892 parkrat videl, kako je stalo občinstvo med vojaško godbo na kamenitem tlaku. Temu nasproti pa je potrdila priča M. S. v soglasju z vsebino poprej omenjenih z l. 1852 začenjajočih se najemnih pogodb, da je bil na spornem prostoru že l. 1853 lesen tlak, torej je toženo društvo najmanj takrat moralo pričeti izvrševanje posesti — dalje, da so od l. 1853—1870 stražniki odvrčali ljudi, da niso hodili med postavljenimi mizami. Po izpovedbi priče J. T., mestnega nadkomisarja, je stalo občinstvo med promenadno godbo in med mašo, ki se je v potresni dobi brala v glasbenem paviljonu, tudi med mizami, vendar pa ta raba za dobo 40 let ni bila takšna, da bi kavarniški najemnik ne bil mogel prostora za-se rabiti: on ga je tudi ob takih prilikah rabil. Ugotovljeno je torej, da kavarniški najemnik samo v posameznih slučajih in sicer največ po preteku priposestvalne dobe ni postavljaj miz, klopi in stolov, da se ga pa nikdar ni pri tem oviralo.

Splošna raba spornega prostora na parceli št. 160/8 in na parceli št. 1 je torej le tedaj nastopila, kadar veranda ni bila postavljena in kadar ni bilo na njenem prostoru ter na kamenitem tlaku v »Zvezdi« postavljenih miz, klopi in stolov. Ako je torej toženo društvo izključevalo druge osebe od splošne rabe spornega prostora s tem, da ga je rabilo na poseben od splošne rabe strogo različen način, ki torej ne more izvirati iz naslova splošne rabe, temveč iz zasebne pravice, potem ne ovira

priposestvovanja to, da je služil sporni teren splošni rabi, kadar toženo društvo svojih zasebnih pravic ni izvrševalo.

Čim pa je pridobitev pravice, ki jo trdi toženo društvo, na spornem terenu dokazana, potem je tožbeni zahtevek, mereči na priznanje prostosti lastnine in opustitev izvrševanja pravice, ne-utemeljen, in zategadelj ga je bilo ugodivši prizivu in izprememnivi prvo sodbo, odbiti.

Ako je prizivno sodišče temeljem dokazov, dognanih po prvem sodišču kaj ugotovilo, je bilo v to upravičeno, ker se prizivni razlogi teh dokazov niso dotikali in se dokazi tudi pri prizivni razpravi niso popravljali.

Ker je tisti del tožbenega zahtevka, s katerim je tožnica zmagala, le negativen in ni niti v pripravljalnem niti v dokaznem postopanju povzročil posebnih stroškov, zato se je naložilo tožnici povračilo vseh pravnih stroškov I. in II. stopinje. (§ 43 in 50 c. pr. r.)

To razsodbo je strankama vročiti tudi v slovenskem jeziku.
(Konec prih.)

b) Motitev posesti pravice do rabe vode ali prekoračenje sosesestnih pravic?

C. kr. okrajno sodišče E. je izdalo dne 10. februarja 1905 pod red št. C 9/5-6 končni sklep:

Toženi A. je dolžan priznati, da je tožitelja P. in K. motil v zadnji dejanski mirni posesti dobivanja vode iz potoka, ki prihaja s soseskine parcele št. 76/1 kat. obč. M. in teče na parcele tožiteljev št. 23/2 in 23/1, ker je samolastno in proti zakonu odvedel potokovo vodo od soseskine parcele št. 76/1 na svoje zemljišče; dolžan je nadaljnih motitev vzdržati se in plačati pravnih stroške v 14 dneh pod izvršbo.

Razlogi.

Po navedbi tožiteljev dobivata ona dva že več let iz potoka, ki teče čez soseskino parcelo št. 76/1, vodo za gonitev svojih, na parcelah št. 23/2 in 23/1 stoječih domačih mlinov; po potrebi sta namreč strugo, držečo iz potoka na toženčevo zemljišče, zajezila tako, da voda ni mogla po tej strugi na toženčevo zemljišče teči, ampak je tekla po njunem žlebu k njunima mlinoma.

Tožitelja trdita, da nima nihče pravice, potokovo vodo, kadar jo za domača mlina rabita in napeljeta na opisani način iz potoka, odvajati, odnosno zajež odpraviti, in da sme toženec samo tedaj vođo iz potoka na svoje zemljišče odvajati, kadar je ona, tožitelja, ne rabita za svoja domača mlina. Nadalje trdita tožitelja, da se motilno dejanje, kakršno priznava za suho dejstvo tudi toženec sam, še nikoli ni pripetilo, kar pomnita, namreč da bi toženec ali njegovi predniki dobivali vodo iz tega potoka o nepravem času, t. j. kadar sta tožitelja vodo rabila in napeljala za svoja mlina. Takšno dejstvo in potemtakem tudi to, da je toženec nekaj dni pred 16. januarjem 1905 po lastnem priznanju samolastno zajež odstranil, je v očeh tožiteljev motitev posesti in predlagata tudi, da se tožbenemu zahtevku ugodi in toženca obsodi v plačilo stroškov.

Toženec je ugovarjal, da je upravičen brez povprašanja ali prošnje pri tožiteljih, vso potokovo vodo poljubno in po potrebi na svoje zemljišče odvajati in zase rabiti; priznava torej, da je dal nekaj dni pred 16. januarjem 1905 v času, ko sta tožitelja dobivala vodo za svoja mlina, odstraniti zajež, ki sta ga bila tožitelja napravila v označeno svrho pred njegovo strugo, in trdi, da je on že prej tako delal in da je tako tudi njegov prednik ravnal. Iz tega izvaja toženec, da je v pravni posesti, prosto dobivati vodo iz navedenega potoka in da je bil torej upravičen, odstraniti zajež, ki sta ga napravila tožitelja, kakor je bil to že poprej ob vednosti tožiteljev tako storil, ter zahteva zavrnitev tožbenega zahtevka in povračilo stroškov.

Sporno je samo, ali sta tožitelja v zadnji mirni dejanski posesti pravice, dobivati vodo na tak način in v takem obsegu, kakor trdita onadva.

Glede načina, kako sta tožitelja dobivala vodo, izpovedale so priče I. T., K. J., M. K., K. P. in V. K. pod prisego, da toženec nikakor ni upravičen, potokovo vodo poljubno za-se rabiti, da te vode doslej ni poljubno rabil, niti njegovi predniki, ampak da so le-ti vedno le tedaj vodo iz potoka dobivali, kadar je tožitelja nista rabila za svoja mlina, in so radi tega vpraševali toženčevi predniki vedno pri tožiteljih, odnosno njunih prednikih. Te priče so tudi potrdile, da sta tožitelja vedno v svrho dobianja vode zaježila strugo, držečo na toženčevo zemljišče, in da

ni nihče samolastno zajeza odstranil, dokler sta tožitelja vodo rabila.

Trditev toženca, da je vso potokovo vodo vedno poljubno brez vprašanja pri tožiteljih ob njuni vednosti rabil in dobival ter v to svrho tudi zajez odstraniti dal, ni dokazana, ampak je po izvedbah prič J. T., K. J., K. P. in V. K. naravnost ovržena.

Izmed toženčevih prič je Z. povedal, da je on motilno dejanje storil na toženčev ukaz; tudi je on vzlic izjavi svojega gospodarja, toženca, da sme vodo poljubno dobivati, največkrat pogledal, kadar je našel strugo, držečo na toženčevo zemljišče, zaježeno, ali mari nista mlina tožiteljev v obratu; ako je našel ta mlina v obratu, je javil to tožencu, ne da bi bil kaj nadaljnega ukrenil; v zadnjem slučaju, ki je predmet pravde, pa priča ni pogledal, ali sta mlina v obratu. — Že iz tega je moral sklepati, da je ta priča pripisovala glede odstranitve zajeza važnost temu, če sta bila tožiteljeva mlina v obratu ali ne.

Pravda je torej pokazala, da sta tožitelja v zadnji mirni dejanski posesti, dobivati vodo in se je ta posest vedno tako izvrševala, da sta toženčevo strugo zaježevala; to pa že po naravi sami izključuje, da bi bil kdo upravičen samolastno ta zajez odstraniti, kadar sta vodo rabila tožitelja.

Na podlagi te ugotovitve in pa okolnosti, da toženec, na čegar strani je »animus possidendi« čisto jasen, ni dokazal mirnega izvrševanja posesti s poljubnim dobivanjem vse vode, je izkazano, da je toženec tožitelja motil v zadnji mirni posesti dobivati vodo, ko je samolastno odstranil zajez v nepravem času, namreč med tem ko sta tožitelja vodo, kakor navadno, dobivala za njuna mlina.

Ker ima, kdor je v svoji posesti moten, pravico po §-u 339 o. d. z., da zahteva prepoved takega protizakonitega vtikanja, bilo je tožbenemu zahtevku ugoditi. Odločitev temelji na §-ih 457 in 459 c. pr. r., glasom kojih je osobito vprašanje, ali ima toženec zatrjevano posest pravice, prosto dobivati vodo, rešiti na redno tožbo, ne pa na posestno.

Toženčevemu rekurzu je c. kr. deželno sodišče v Celovcu s sklepom od 8. aprila 1905, o št. R II 40/5-1 ugodilo, končni sklep izpremenilo, tožbeni zahtevek zavrnilo in tožitelja

solidarno obsodilo v plačilo vseh stroškov pravde in rekurzne postopanja iz naslednjih razlogov:

I. Pred odločitvijo v stvari je treba rešiti pristojnost, ker se je na nedopustnost pravdne poti vsikdar uradoma ozirati (§ 240 c. pr. r.).

Po §-u 75 zak. od 28. avgusta 1870 št. 46 dež. zak. za Koroško spadajo vse stvari, ki se nanašajo na rabo, odvajanje in obrambo vodâ, v področje političnih oblastev, toda predpisi obč. drž. zakonika, ki ščitijo posest, s tem niso prizadeti, pravi §-a 3 l. c. Razloček, ki ga delajo § 2 in nasl. leg. c. med javnimi in zasebnimi vodami, ne odločuje vprašanja glede pristojnosti, kajti tudi glede javnih vodâ so možne zasebne pravice in zasebne pravice do rabe vode imajo lahko glede izvrševanja javno-pravno stran.

Odločilno je samo to, kakšne narave je pravno polje, na katerem stoji vprašljivo pravno razmerje.

Tožbeni zahtevek meri na varstvo posestnega stanja, predmet posesti je raba vodne sile, katero povzroča tekoča voda. Zahtevek in njegov predmet sta zasebnopravne narave (§ 309 o. d. z.). Odločitev glede varstva posesti je stvar sodnika, upravno oblastvo niti ne more upotiti in izvesti postopanja po §-u 454 c. pr. r.

Vrhu tega je še določba §-a 82 jur. n., da spori zastran motitve posesti vodnih pravic (§ 49 t. 4) spadajo pred sodišče, v čegar okolišu se je motitev zgodila.

Torej velja tako krajevna, kakor tudi stvarna pristojnost c. kr. okrajnega sodišča E.

II. Rekurzni predlog meri na izpremenitev končnega sklepa in zavrnitev tožbenega zahtevka. Za razlog pritožbe se uveljavlja, da je prvi sodnik zadnjič posestno stanje priznal tožiteljema, da pa se le-to po podatkih razprave in dokaznega postopanja v resnici ni ugotovilo.

Pritožba pravi prav. Raba vodne sile je bila in je skupna; tu je sopoest in ako je toženec meje sopoesti prekoračil, onda se ne da v postopanju po §§-ih 454 in nasl. c. pr. r. odločiti, kajti vprašanje, ali je toženec o nepravem času in samostalno za-se rabil vodno silo, da se rešiti le »in petitorio«, ker je tudi njegovo posestno stanje brezdvomno. Odstranitev jeza brez ozira na vodne priprave tožiteljev, se ne da označiti za

samolastno motilno dejanje po §-u 339 o. d. z., ker se niti ne trdi, da imata tožitelja zadnjo posest prepovedne pravice po §-u 313 o. d. z.

Vsled revizijskega rekurza tožiteljev je vrhovno sodišče s sklepom od 9. maja 1905 št. 7445 sklep rekurznega sodišča izpremenilo in končni sklep prvega sodnika zopet uveljavilo.

Razlogi.

Na podlagi podatkov sporne razprave je prva inštanca ugotovila, da sta tožitelja v zadnji mirni, dejanski posesti izpodbijane pravice, dobivati vodo iz prašljivega potoka, da je izvrševanje te pravice vedno bilo takšno, da sta tožitelja vodno strugo toženčevo zaježevala, da je toženec nekaj dni pred 16. januarjem 1905, ko sta tožitelja vođo na označeni način dobivala, to dobivanje vode ovrł, odstranivši potrebni zajež, in da toženčeva trditev, češ vedno je vso potokovo vodo poljubno, ne da bi tožitelja vprašal, z njuno vednostjo rabil in dobival, ni dokazana, marveč je po izpovedbah prič celo ovržena. Pri teh okolišnih je glede toženčeve pravice resnica le-to, da je on, odnosno njegov prednik vprašljivo vodno silo le tedaj rabil, kadar je nista rabila tožitelja za obrat svojih mlinov. Iz tega dejanskega stanu pa izhaja, da istočasne ali skupne vporabe vodne sile ni bilo, da ni sopošesti, kakor misli rekurzno sodišče, marveč, da v onem času, ko sta tožitelja vodno silo za svoja mlina rabila, te vodne sile toženec ni mogel rabiti, in da se torej odstranitev zajeza, od tožiteljev napravljenega, ravno ko sta tožitelja rabila potokovo vodo za svoja mlina, znači za samolastno, o nepravem času storjeno dejanje, s katerim sta bila tožitelja v dejanski posesti svoje pravice, dobivati vodo, motena, ko sta to pravico izvrševala.

Dr. M. D.

c) Stroški odvetnika kakor zastopnika revnih napram revni stranki.

V pravni stvari P-a, natakarja zoper K-a, krčmarja zaradi izročitve kavcije v znesku 200 K, plačila mezde itd. postavil se je tožniku kakor revni stranki odvetnik dr. X. zastopnikom za pri-

zivno postopanje. Sodbo prvega sodnika, s katero je bil odbit tožbeni zahtevek, je potrdilo prizivno sodišče.

Po končani tej pravni stvari je vložil odvetnik dr. X., ki si je dal podpisati pooblastilo od tožnika, potem ko je bil postavljen zastopnikom revnih, predlog na odmerjenje naraslih stroškov, utemeljevaje predlog tako: ker je upati, da si tožnik P. kakor natakár pridobi premoženje in ker ima že sedaj (pri tožencu) položene varščine 200 K, bode moral plačati predlagatelju stroške zastopanja.

C. kr. okrajno sodišče v Ljubljani je s sklepom z dne 21. maja 1906 opr. št. C III 387/5-11 odmerilo stroške na 74 K 68 h, z dostavkom, da bode moral P. plačati te stroške le v slučaju §-a 71 c. pr. r., ako bi se mu pravica revnih odvezela, in ako bi bil obvezan doplačati pristojbine.

Zoper ta dostavek se je pritožil dr. X., češ da je nezakonit, in da ni predlagal, naj se P-u naloži plačilo odmerjenih stroškov.

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani je temu rekuru ugodilo in prvosodni sklep tako izpremenilo, da se iz njega izloči označeni dostavek, iz teh-le razlogov:

Prvi sodnik ni bil upravičen kaj takega izreči. Po §-u 64 št. 3 c. pr. r. je namreč ravna stranka le upravičena zahtevati, da se ji v svrhu začasno brezplačne obrambe pravice postavi odvetnik, in iz tega izhaja, da sme odvetnik revnih zahtevati plačilo svojih pristojbin, ako zastopana revna stranka pride pozneje do kakšnega premoženja, in je torej zastopstvo po odvetniku, postavljenem za ubogo stranko, le začasno brezplačno (glej pojasnilo just. min. k §-u 71 c. pr. r.).

Rekurzno sodišče je prisodilo rekurentu tudi rekurzne stroške po zmislu §-a 41, 50 c. pr. r. —ž.

d) U ostavštinu spada i vino, što se sačinilo od ubranog grožja, iza smrti ostavioca nasljedstva.

U ostavinskoj razpravi vrha smrti M. B., preminuvšeg dne 15. julija 1905, baštinici, protiv predloga legitimara, uzprotivili se, megju inim, da se u baštину dotično u likvidaciju ubroje plodovi, t. j. vino, pošto je grožgje sazrelo, pobrano i vino sa-

činilo se iza smrti ostavioca nasljedstva, te nije postojalo u času preminuća. Protiv zaključka prvog suda kojim bilo je udovoljeno predlogu, baštinci utekli su se utočnome sudu a ovaj obnašao je potvrditi pobijani zaključak iz razloga:

Po §-u 57 Carske povelje 9. veljače 1850 br. 50 pristojbina ima da se odmjeri od cijele ostavine. Mirno jeste, da upitni plodovi proiztiču od nepokretnina u posjedu kojih se je nalazio ostavioc nasljedstva u času svoje smrti, te po tom on je mogao razpolagati sa visećimi plodovi, kao svojom vlaštinom, te imadu isti napomenutog radi biti predmetom likvidacije.

Vrhovno sudište zaključkom 18. aprila 1906 br. 5797 nije udovoljilo previdnom utoku baštinika u pomanjkanju pretpostavaka §-a 16 Carske povelje 9. kolovoza 1854 br. 208.

— ršk. —

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. julija 1906.

— (Ljubljanski župan g. Ivan Hribar) je prošli mesec praznoval desetletni svoj jubilej. Med mnogimi drugimi mu je šel čestitat dne 17. pr. m. tudi odbor društva »Pravnika« po deputaciji (gg. dr. Majaron, notar Hudovernik in dr. J. Polec). Gospod podpredsednik je poudarjal nevenljive zasluge gospoda jubilarja kakor načelnika mestne uprave sploh in pa zasluge posebej, katere si je pridobil tudi za »Pravnik«, čigar mnogoletni član je, ko je društvu pomagal pri prirejanju ljudskih predavanj, nadalje pri podpori za izdajo priročnih zakonikov, in ko je z vso navdušenostjo razvijal zastavo slov. vseučilišča v Ljubljani. Gospod župan je bil vesel tega pozdravila in zagotavljal, da hoče tudi v bodoče podpirati »Pravnikovo« delovanje, kolikor bo v njegovih močeh.

— (Tiskovna pomota) je prišla, prav neljubo, v drugo »razno vest« v zadnjem zvezku »Slov. Pravnika« na strani 190. Dotično mesto se je v rokopisu glasilo: »... koliko pa priraste dobrega iz še tako pravne njive...« Tako naj se tudi bere!

— (Odvetniška zbornica kranjska) je imela dne 24. pr. m. svoj redni občni zbor. Poročilo o tem je bilo radi pretesnega prostora odložiti na prihodnjo številko.

— (Vrhovno sodišče.) Dvorna svetnika Edmund Schrey pl. Redlwerth in Viktor Suppantschitsch sta na svojo prošnjo stalno upokojena ter jima je tem povodom podeljen naslov senatnega predsednika. Za dvorna svetnika najviš. sodnega in kasacijskega dvora sta imenovana